

Rada
Európskej únie

V Bruseli 25. mája 2022
(OR. fr, en)

9242/22

LIMITE

EDUC 155
ENV 446
CLIMA 215
SOC 273
SUSTDEV 97
JEUN 52
RECH 254

Medziinštitucionálny spis:
2022/0004(NLE)

POZNÁMKA K BODU I/A

Od: Generálny sekretariát Rady
Komu: Výbor stálych predstaviteľov/Rada

Predmet: Návrh odporúčania Rady o vzdelávaní zameranom na environmentálnu udržateľnosť
– prijatie

1. Výbor pre vzdelávanie preskúmal uvedený návrh odporúčania Rady na niekoľkých zasadnutiach. S aktuálnym znením súhlasia všetky delegácie.
2. Výbor stálych predstaviteľov sa preto vyzýva, aby potvrdil dohodu výboru pre vzdelávanie o znení uvedenom v prílohe a predložil návrh Rade na prijatie a následné uverejnenie v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

o vzdelávaní zameranom na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj

(Text s významom pre EHP)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej články 165 a 166,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

1. Hoci mnohé členské štáty v celej Únii dosiahli značný pokrok vo vykonávaní politík a programov vzdelávania s cieľom podporiť zelenú transformáciu a vzdelávanie pre udržateľný rozvoj, je potrebné pokračovať a zintenzívniť úsilie v tomto smere. Ďalej by sa mali stimulovať a podporovať politika a prax pre tento druh vzdelávania. Je potrebné uznať potrebu vzájomne prepojeného vzdelávania v rámci environmentálnych, hospodárskych a sociálnych pilierov udržateľného rozvoja a zároveň klásť osobitný dôraz na environmentálny pilier.

2. V Európskej zelenej dohode¹, stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030², stratégii Organizácie Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO) Vzdelávanie pre udržateľný rozvoj do roku 2030 a súvisiacej činnosti Európskej hospodárskej komisie Organizácie Spojených národov (EHK OSN)³ sa zdôrazňuje kľúčová úloha škôl, vysokoškolského vzdelávania a iných inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy pri spolupráci so vzdelávajúcimi sa osobami, rodičmi, pedagógmi⁴ a širšou komunitou v súvislosti so zmenami potrebnými na úspešnú, spravodlivú a inkluzívnu zelenú transformáciu. Rada vo svojich záveroch s názvom „Biodiverzita – je nutné bezodkladne konať“⁵ zdôraznila, že investície do vzdelávania sú okrem iných oblastí kľúčom k zhromažďovaniu najlepších údajov a nachádzaniu najlepších riešení v tejto súvislosti. V stratégii EÚ pre mládež sa udržateľná zelená Európa stanovuje ako cieľ a vyzýva sa na to, aby všetci mladí ľudia boli environmentálne aktívni a vzdelaní.
3. Vzdelávanie zamerané na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj podporuje osoby všetkých vekových kategórií v získavaní vedomostí, zručností a postojov potrebných na život udržateľnejším spôsobom, v menení modelov spotreby a výroby, prijímaní zdravšieho životného štýlu a prispievaniu k udržateľnejšiemu hospodárstvu a spoločnosti na individuálnej, ako aj na kolektívnej úrovni. Prispieva aj k budovaniu zručností a kompetencií, ktoré sú čoraz potrebné na trhu práce. Podporuje pochopenie vzájomne prepojených globálnych výziev, ktorým čelíme, vrátane klimatickej krízy, zhoršovania životného prostredia a straty biodiverzity, ktoré majú environmentálny, sociálny, hospodársky a kultúrny rozmer.

¹ COM(2019) 640 final.

² COM(2020) 380 final.

³ Vráťane nového rámca na vykonávanie stratégie EHK OSN pre vzdelávanie v záujme udržateľného rozvoja na roky 2021 až 2030.

⁴ Na účely tohto odporúčania pojem „pedagógovia“ zahŕňa učiteľov, školiteľov, pracovníkov s mládežou, pedagógov učiteľov a všetkých odborníkov v oblasti formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania.

⁵ 12210/20.

4. V cieľoch OSN v oblasti udržateľného rozvoja, najmä v ciele 4.7 sa všetky vzdelávajúce sa osoby vyzývajú, aby do roku 2030 získali znalosti a zručnosti potrebné na podporu udržateľného rozvoja, okrem iného prostredníctvom vzdelávania zameraného na udržateľný rozvoj a udržateľné životné štýly, ľudské práva, rodovú rovnosť, podporu kultúry mieru a nenásilia, globálne občianstvo a uznávanie kultúrnej rozmanitosti a príspevku kultúry k udržateľnému rozvoju⁶.
5. V oznámení o európskom vzdelávacom priestore⁷, v Európskom pilieri sociálnych práv⁸, v strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030)⁹ a v oznámení s názvom Nová éra výskumu a inovácie¹⁰ sa vyzýva, aby sa politiky a investície v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy zamerali na inkluzívnu zelenú a digitálnu transformáciu v záujme budúcej odolnosti a prosperity.
6. Cieľom kľúčových kompetencií, ako sú vymedzené v európskom referenčnom rámci kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie¹¹, je podporovať ľudí v celej Európe pri získavaní vedomostí, zručností a postojov potrebných na osobné naplnenie a rozvoj, zamestnateľnosť, sociálne začlenenie, udržateľný životný štýl, úspešný život v mierových spoločnostiach, život so zodpovedným prístupom k zdraviu a aktívne občianstvo v čase rýchlych a hlbokých zmien.
7. V Európskom programe v oblasti zručností¹² sa uviedlo, že sa podporí vypracovanie súboru základných zelených zručností pre trh práce s cieľom zabezpečiť generáciu odborníkov so zodpovedným prístupom k životnému prostrediu a ekologických hospodárskych subjektov, a to tým, že sa environmentálne a klimatické otázky začlenia do všeobecného vzdelávania, vysokoškolského vzdelávania, odborného vzdelávania a prípravy, ako aj do výskumu. Európa potrebuje vysokokvalifikovaných odborníkov, aby podporila zelenú transformáciu a stala sa svetovým lídrom v oblasti udržateľných technológií.

⁶ UNESCO, *Vzdelávanie pre udržateľný rozvoj: plán*, 2020.

⁷ COM(2020) 625 final.

⁸ Ú. v. EÚ C 428, 13.12.2017, s. 10.

⁹ Ú. v. EÚ C 66, 26.2.2021, s. 1.

¹⁰ COM(2020) 628 final.

¹¹ Odporúčanie Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie, Ú. v. EÚ C 189, 4.6.2018, s. 1.

¹² COM(2020) 274 final.

8. V odporúčaní Rady týkajúcom sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť¹³ a v Osnabrúckej deklarácii sa sektor OVP považuje za kľúčový pre digitálnu a zelenú transformáciu.
9. V Európskom klimatickom pakte sa vyzývajú jednotlivci, komunity a organizácie, aby sa podieľali na opatreniach v oblasti klímy a budovaní ekologickejšej Európy tým, že sa im ponúkajú príležitosti na získanie informácií o zmene klímy, vývoj a zavádzanie riešení a na spájanie sa s inými v snahe znásobiť vplyv týchto riešení. Cieľom Koalície pre vzdelávanie v oblasti klímy je vytvoriť komunitu vedenú študentmi a učiteľmi spolu s ich školami a sieťami a inými vzdelávacími aktérmi, poučiť sa z čo najväčšieho počtu relevantných skúseností a preklenúť fragmentáciu medzi sektormi vzdelávania, oblasťami a ľuďmi.
10. Akčný plán digitálneho vzdelávania¹⁴ predstavuje víziu kvalitného, inkluzívneho a dostupného európskeho digitálneho vzdelávania a odbornej prípravy a zdôrazňuje význam digitálnych technológií ako silných nástrojov umožňujúcich zelenú transformáciu, pričom zároveň uľahčuje prechod na udržateľné správanie pri vývoji a používaní digitálnych produktov.
11. Nový európsky Bauhaus prináša do Európskej zelenej dohody kultúrny a kreatívny rozmer s cieľom ukázať, ako udržateľné inovácie ponúkajú hmatateľné, pozitívne zmeny v našom každodennom živote, a to aj v školských budovách a iných vzdelávacích prostrediach.

¹³ Ú. v. EÚ C 417, 2.12.2020, s. 1.

¹⁴ COM(2020) 624 final.

12. UNESCO pracuje prostredníctvom svojho programu vzdelávania pre udržateľný rozvoj na tom, aby sa vzdelávanie a odborná príprava stali ústrednou a viditeľnou súčasťou medzinárodnej reakcie na klimatickú krízu a aby sa splnili všetky ciele v oblasti udržateľného rozvoja, najmä cieľ 4.7 týkajúci sa vzdelávania pre udržateľný rozvoj. Podľa Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a Parížskej dohody sa zmluvné strany zaväzujú, že budú spolupracovať v oblasti zmeny klímy v kontexte udržateľného rozvoja vo všetkých jeho rozmeroch, a to najmä pokiaľ ide o vzdelávanie, odbornú prípravu, informovanosť a účasť verejnosti a uľahčovanie jej prístupu k informáciám, a podporovať súvisiace činnosti.
13. Zvyšuje sa informovanosť mladých ľudí a ich záujem zapojiť sa do problematiky udržateľného rozvoja, najmä pokiaľ ide o životné prostredie a klímu. Z výsledkov prieskumu Eurobarometra uverejneného v máji 2022 vyplýva, že mladí ľudia v EÚ považujú „ochranu životného prostredia a boj proti zmene klímy“ za jednu z kľúčových priorít Európskeho roka mládeže (2022). Údaje OECD¹⁵ z roku 2018 už poukazujú na vysokú informovanosť 15-ročných o zmene klímy a environmentálnej kríze, ako aj o potrebe ich riešenia. Tie isté údaje OECD však ukazujú, že oveľa menej študentov má pocit, že majú dostatočný vplyv na to, aby mohli niečo skutočne zmeniť. Rozsah klimatickej a environmentálnej krízy môže viesť k tomu, že sa vzdelávajúce sa osoby budú cítiť ochromené a bezmocné, čo môžu ešte zhoršovať nepresné informácie a dezinformácie.
14. Je veľmi dôležité, aby systémy a inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy reagovali na silnejúci hlas mládeže v súvislosti s krízou v oblasti klímy a biodiverzity a zapájali mladých ľudí do navrhovania riešení súvisiacich so vzdelávaním zameraným na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj a prijímania opatrení pre udržateľnú budúcnosť. Európsky rok mládeže 2022 zohráva pri ďalšom stimulovaní angažovanosti mládeže dôležitú úlohu.

¹⁵ OECD (2020), Are Students Ready to Thrive in an Interconnected World? (Sú študenti pripravení prosperovať v prepojenom svete?) PISA 2018, zväzok VI.

15. Pandémia ochorenia covid-19 zdôraznila naše úzke prepojenie s prírodou a opätovne zamerala pozornosť na systémy vzdelávania a odbornej prípravy. Získali sa poznatky o nových možnostiach vzdelávania a odbornej prípravy vrátane metód zmiešaného učenia v rôznych prostrediach (aj online), zapájania a autonómie vzdelávajúcich sa osôb a prepojení medzi formálnym vzdelávaním a širšou komunitou. Pandémia takisto prehĺbila dlhodobé obavy o fyzickú, duševnú a emocionálnu pohodu detí, mladých ľudí a dospelých.
16. Jednotlivé centrá vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, školy, inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, výskumné organizácie, poskytovatelia OVP a miestne komunity sú čoraz aktívnejšie v súvislosti s krízou v oblasti klímy a biodiverzity. Udržateľnosť však stále nie je systémovým prvkom vzdelávania a odbornej prípravy v Európe.
17. V mnohých krajinách sa do politik, stratégií a učebných osnov začlenilo vzdelávanie pre udržateľnosť a rovnako perspektívne koncepcie, ako je vzdelávanie pre udržateľný rozvoj a vzdelávanie ku globálnemu občianstvu. Pedagógovia však potrebujú na začlenenie zásad zelenej transformácie a udržateľného rozvoja do svojich postupov výučby a odbornej prípravy ďalšiu cieleňú podporu, odborné znalosti a príležitosti na odbornú prípravu. Často sa cítia nedostatočne vybavení na to, aby dokázali zvládnuť ekologickú úzkosť a ekopesimizmus a pomáhať vzdelávajúcim sa osobám zapájať sa do problematiky klímy a životného prostredia pozitívnym spôsobom.
18. Nie vždy sa dostatočne uplatňujú celoinštitucionálne prístupy k udržateľnosti zahŕňajúce všetky oblasti činnosti. Takéto prístupy môžu zahŕňať výučbu a učenie sa; riadenie; výskum a inováciu; a infraštruktúru, zariadenia a operácie a mali by sa do nich zapájať vzdelávajúce sa osoby, zamestnanci, rodičia a miestne a širšie komunity.

19. Je potrebné ďalej skúmať potenciál a možnosti doplnenia a posilnenia ostatných programov vzdelávania a odbornej prípravy. Vyučovaním a učením zameraným na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj sa môžu plne podporiť politiky a programy v oblasti zdravia, pohody a začlenenia; aktívneho a globálneho občianstva; solidarity; učenia s dôrazom na študenta; výskumu a inovácie; a digitálnej transformácie vrátane umelej inteligencie¹⁶.
20. Systematické začleňovanie rozmeru vzdelávania a odbornej prípravy do iných politík súvisiacich so zelenou transformáciou a udržateľným rozvojom z celoživotného hľadiska môže podporiť vykonávanie týchto politík. Môže tiež prepojiť rôzne sektory spoločnosti a hospodárstva a účinne začleniť udržateľnosť do vzdelávania a odbornej prípravy.
21. Týmto odporúčaním sa plne rešpektujú zásady subsidiarity a proporcionality. Uznáva sa v ňom, že úroveň autonómie inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy sa v jednotlivých členských štátoch značne líši. V niektorých členských štátoch majú inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy, inštitúcie vzdelávania učiteľov, ako aj učitelia a školitelia vysoký stupeň autonómie. Odporúčanie sa bude vykonávať podľa vnútroštátnych okolností a v spolupráci s členskými štátmi.

¹⁶ Medzinárodné výskumné centrum pre umelú inteligenciu (IRCAI) pod záštitou UNESCO je prvým globálnym centrom, ktoré sa vo svojich činnostiach zaoberá umelou inteligenciou, vzdelávaním a udržateľným rozvojom.

TÝMTO ODPORÚČA, ABY ČLENSKÉ ŠTÁTY pri plnom rešpektovaní zásad subsidiarity a proporcionality a uznávajúc rôzne stupne autonómie inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy v závislosti od vnútroštátnych okolností:

1. zintenzívnili a posilnili úsilie s cieľom podporiť systémy vzdelávania a odbornej prípravy v prijímaní opatrení na účely zelenej transformácie a udržateľného rozvoja, aby vzdelávajúce sa osoby všetkých vekových kategórií a zo všetkých prostredí mali prístup ku kvalitnému, spravodlivému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave v oblasti udržateľnosti, zmeny klímy, ochrany životného prostredia a biodiverzity s náležitým ohľadom na environmentálne, sociálne a hospodárske aspekty;
2. stanovili vzdelávanie zamerané na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj ako jednu z prioritných oblastí politik a programov vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom podporiť sektor a umožniť mu prispievať k udržateľnej budúcnosti zakotvenej v holistickom chápaní vzdelávania. Uplatňovali a ďalej rozvíjali komplexné a kolaboratívne prístupy k výučbe a vzdelávaniu zameraným na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj so zapojením všetkých príslušných strán v systéme vzdelávania a odbornej prípravy a zainteresovaných strán z iných relevantných sektorov;
3. poskytovali širokú škálu vzdelávacích možností vo formálnom, neformálnom a informálnom prostredí, aby sa osoby všetkých vekových kategórií mohli pripraviť na zelenú transformáciu a aktívne k nej prispievať a aby mohli podniknúť kroky smerom k dosiahnutiu environmentálne vhodného, udržateľného, obehového a klimaticky neutrálneho hospodárstva a spravodlivej, inkluzívnej a mierovej spoločnosti;
4. zvažili tieto systémové opatrenia:
 - a) v úzkej spolupráci s príslušnými zainteresovanými stranami zosúladiť stratégie a plány v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy so zelenou transformáciou a udržateľným rozvojom vrátane tých, ktoré sa týkajú učebných plánov a hodnotenia a počiatočnej odbornej prípravy pedagógov a ich ďalšieho profesijného rozvoja. Podporovať vykonávanie vnútroštátnych a iných stratégií a politik vrátane tých, ktoré sa týkajú súvisiacich koncepcií, ako je vzdelávanie pre udržateľný rozvoj, prostredníctvom mechanizmov pre sledovanie a monitorovanie;

- b) investovať podľa potreby do ekologického a udržateľného vybavenia, zdrojov a infraštruktúr (budovy, pozemky a technológie) na učenie, spoločenské aktivity a rekreáciu s cieľom zabezpečiť zdravé, bezpečné, inkluzívne, tvorivé a odolné vzdelávacie prostredie a poskytovať odbornú prípravu v tejto súvislosti;
- c) zvyšovať informovanosť o prínosoch a možnostiach vzdelávania zameraného na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj a podporovať inštitúcie formálneho a neformálneho vzdelávania a odbornej prípravy vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve s cieľom dosiahnuť, aby sa otázky zmeny klímy, ochrany životného prostredia, biodiverzity a udržateľnosti stali relevantnými pre každodenný život vzdelávajúcich sa osôb, a podporovať kultúru udržateľnosti;
- d) rozvíjať vedomosti, zručnosti a postoje vzdelávajúcich sa všetkých vekových kategórií, aby mohli žiť udržateľnejšie, podporovať udržateľné modely spotreby a výroby, osvojiť si zdravší a ekologickejší životný štýl a individuálne a kolektívne prispievať k transformácii našich spoločností;
- e) podporovať a zlepšovať výučbu a vzdelávanie zamerané na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj poskytovaním infraštruktúry, digitálnych nástrojov a zdrojov a podporou digitálnych kompetencií pedagógov;

- f) zmysluplným a koordinovaným spôsobom zapájať všetky vzdelávajúce sa osoby do navrhovania a spoluvytvárania prístupov k tomu, čo, ako a kde sa učia o zelenej transformácii a udržateľnom rozvoji a v ich záujme. Podporovať rodovo vyváženú účasť vzdelávajúcich sa osôb zo všetkých prostredí vrátane osôb s nedostatkom príležitostí. Umožniť všetkým vzdelávajúcim sa, aby sa zúčastňovali na rozhodovaní na úrovni svojej inštitúcie, ako aj na úrovni svojich miestnych a širších komunít a zapájali sa do neho;
- g) v úzkej spolupráci s príslušnými zainteresovanými stranami vypracúvali a podporovali učebné programy a rámce, ktoré vzdelávajúcim sa osobám poskytnú čas a priestor už od útleho veku rozvíjať svoje kompetencie¹⁷ v oblasti udržateľnosti. Vďaka medzigeneračnému vzdelávaniu a príkladom, problémom a reakciám na miestnej úrovni môžu byť učebné plány pre vzdelávajúce sa osoby relevantnejšie a preukázať, že zmena klímy, biodiverzita, ochrana životného prostredia a udržateľnosť sú lokálne témy, ktoré možno riešiť;
- h) podporovať spoluprácu a vytváranie sietí v oblasti udržateľnosti, ochrany životného prostredia a biodiverzity, so zapojením napríklad miestnych orgánov, organizácií pre prácu s mládežou a mládežníckych organizácií, centier environmentálneho vzdelávania a odbornej prípravy, centier globálneho vzdelávania, lesov, parkov, poľnohospodárskych podnikov, múzeí, knižníc, mimovládnych organizácií, výskumu, spotrebiteľských organizácií a podnikov, čím sa posilní prepojenie medzi formálnym, neformálnym a informálnym vzdelávaním;
- i) podporovať rozširovanie osvedčených postupov a pedagogického výskumu v oblasti výučby a vzdelávania zameraného na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj na všetkých úrovniach a vo všetkých typoch vzdelávania a odbornej prípravy;

¹⁷ Pojem „kompetencie v oblasti udržateľnosti“ opísaný v dokumente GreenComp, európskom rámci kompetencií v oblasti udržateľnosti, zahŕňa vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré vzdelávajúce sa osoby všetkých vekových kategórií potrebujú na život, prácu a konanie udržateľným spôsobom (vrátane kritického myslenia, systémového myslenia a prepojenia s prírodou). „Ekologické zručnosti“ súvisia s odbornými zručnosťami, ktoré na trhu práce potrebujú všetky odvetvia a na všetkých úrovniach v záujme zelenej transformácie, vrátane vytvárania nových zelených pracovných miest.

5. Ďalej podporovať vzdelávajúce sa osoby zvážením týchto opatrení:
- a) poskytovať vzdelávajúcim sa osobám už od predprimárneho vzdelávania príležitosti na pochopenie, spoznávanie a oceňovanie sveta prírody a jeho biodiverzity, vyvolať v nich zvedavosť a úžas a naučiť ich aktívne prispievať k udržateľnosti, a to na individuálnej aj kolektívnej úrovni;
 - b) posilňovať, a to aj prostredníctvom finančnej podpory v súlade s vnútroštátnymi systémami finančnej podpory, kvalitné celoživotné vzdelávanie zamerané na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj vrátane sťaží, učňovskej prípravy, dobrovoľníctva, mimoškolských činností, činností práce s mládežou a iných foriem formálneho, neformálneho a informálneho učenia a prepojenia medzi nimi. Stimulovať a uznávať činnosti a programy občianskej angažovanosti v tejto súvislosti;
 - c) podporovať metódy učenia a prístupy k učeniu, ktoré sú založené na spolupráci a skúsenostiach a ktoré sú prakticky orientované a relevantné z hľadiska miestnych kontextov a tradícií, a podporovať činnosti, ktoré prekračujú hranice disciplín a učebných plánov. To zahŕňa poskytovanie praktických možností pre vzdelávajúce sa osoby pozorovať prírodu a starať sa o ňu a znižovať spotrebu, opravovať, opätovne používať a recyklovať, čo im pomôže pochopiť dôležitosť udržateľného životného štýlu a obehového hospodárstva;
 - d) poskytovať faktické a dostupné informácie o kríze v oblasti klímy, životného prostredia a biodiverzity a jej hybných silách, ako sa dohodlo v Aarhuskom dohovore¹⁸;
 - e) rozvíjať zručnosti v oblasti riešenia problémov a spolupráce; podporovať kritické myslenie, zručnosti v oblasti mediálnej gramotnosti a systémové myslenie; a podporovať pozitívnu činnosť vrátane dobrovoľníctva s cieľom čeliť strachu a pocitu bezmocnosti, ktoré môžu vzdelávajúce sa osoby zažívať vo vzťahu ku krízam, ktorým čelí planéta, ako aj tento strach a pocit bezmocnosti redukovať;

¹⁸ Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia.

6. ďalej podporovali pedagógov s cieľom umožniť vzdelávanie zamerané na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj zvážením týchto opatrení:
- a) uznať, že všetci pedagógovia, bez ohľadu na ich odbor alebo sektor vzdelávania, sú pedagógmi udržateľnosti, ktorí musia podporovať vzdelávajúce sa osoby pri príprave na zelenú transformáciu. Umožniť im zvyšovať informovanosť ľudí, ktorých vzdelávajú o cieľoch udržateľného rozvoja. Zahnúť pedagógov do tvorby učebných plánov a programov a iných vzdelávacích reforiem týkajúcich sa zelenej transformácie a udržateľného rozvoja, ako aj do navrhovania vhodného profesijného rozvoja a konzultovať to s nimi a podporovať ich;
 - b) podporovať začlenenie zelenej transformácie a udržateľného rozvoja do programov počiatočného vzdelávania učiteľov a školiteľov; do programov kontinuálneho profesijného rozvoja; a do profesijných štandardov a rámcov pre učiteľov s cieľom podporiť rozvoj kompetencií pedagógov v súvislosti s udržateľnosťou;
 - c) podporovať systémy mentorstva a programy profesijného rozvoja na úrovni inštitúcií. Podporovať pedagógov vo využívaní digitálnych nástrojov a technológií vo svojej praxi na zlepšenie výučby a vzdelávania zameraných na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj;

- d) ďalej rozvíjať a skúmať príležitosti a stimuly pre pedagógov, aby sa zúčastňovali na programoch profesijného rozvoja týkajúcich sa udržateľnosti, napríklad zohľadnením týchto programov v rámci kariérneho postupu a rozvoja a vytvorením funkcií pre pedagógov, ako je koordinátor udržateľnosti;
- e) podporovať pedagógov, a to aj poskytnutím potrebného času a priestoru, v osvojovaní pedagogických postupov, ktoré zlepšujú výučbu a vzdelávanie zamerané na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj interdisciplinárnym spôsobom, a rozvíjať sociálno-emocionálne aspekty učenia tak, aby sa všetky vzdelávajúce sa osoby mohli stať aktérmi zmeny a naučili sa myslieť a konať, na individuálnej aj kolektívnej úrovni, lokálne aj globálne, v záujme udržateľnejšieho sveta;

- f) vo vhodných prípadoch podporovať a umožňovať transformatívne a interdisciplinárne vyučovanie a učenie s využitím tradičných aj inovačných prístupov k učeniu vrátane praktického učenia, prístupu STEAM¹⁹, hackatónov, učenia sa prostredníctvom angažovanosti v službe pre komunitu („service learning“) a gamifikácie;
- g) vypracovať a sprístupniť zdroje na podporu pedagógov vrátane zdrojov týkajúcich sa hodnotenia. Podporovať pedagógov v tom, aby pri výučbe a odbornej príprave zameraných na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj používali tradičné a nové nástroje a materiály v rôznych interiéroch a exteriéroch, ako aj digitálnych a nedigitálnych prostrediach. Poskytovať prístup k centrom odborných znalostí vrátane centier environmentálneho vzdelávania a odbornej prípravy;
- h) povzbudiť výskumnú a inovačnú komunitu, aby spolupracovala s poskytovateľmi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom podporovať pedagógov v oblasti zelenej transformácie a udržateľného rozvoja. Podporovať účasť na prieskumných projektoch a výskume v súvislosti s núdzovou situáciou v oblasti klímy, environmentálnou krízou a udržateľnosťou;
7. naďalej podporovali inštitúcie formálneho a neformálneho vzdelávania a odbornej prípravy v tom, aby v prípade potreby účinne integrovali zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj do všetkých svojich činností a operácií tým, že zvažia tieto opatrenia:
- a) podporovať a umožňovať účinné celoinštitucionálne prístupy k udržateľnosti, ktoré zahŕňajú vyučovanie a učenie; víziu, plánovanie a riadenie; aktívnu účasť vzdelávajúcich sa osôb a zamestnancov; zapojenie rodín; správu budov a zdrojov; partnerstvá s miestnymi a širšími komunitami; a výskum a inovácia. Podporovať vedúcich pracovníkov v oblasti vzdelávania pri riadení organizačných zmien pomocou špecializovaného profesijného rozvoja a poradenstva pre ich funkcie;

¹⁹ Prístup STEAM (veda, technológia, inžinierstvo, umenie a matematika) zahŕňa tvorivý potenciál prepojenia vzdelávania STEM s umením, humanitnými a so spoločenskými vedami.

- b) podporovať inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy v navrhovaní, monitorovaní a hodnotení ich stratégií udržateľnosti a/alebo v začleňovaní udržateľnosti do existujúcich postupov a opatrení (napr. plánov rozvoja škôl, vyhlásení o poslaní a stratégií vysokoškolského vzdelávania). Uznať, že ide o dlhodobý proces vyžadujúci malé merateľné kroky, ktoré sa priebežne monitorujú a hodnotia, a to aj prostredníctvom sebahodnotenia zo strany inštitúcie;
- c) v súlade so svojou inštitucionálnou autonómiou nabádať a podporovať zariadenia vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, školy, inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, poskytovateľov OVP, inštitúcie vzdelávania dospelých a ďalších poskytovateľov vzdelávania, aby sa zapojili do iniciatív v oblasti environmentálnej značky, ktoré môžu priniesť environmentálne, sociálne, vzdelávacie a hospodárske výhody. Zabezpečiť podporné štruktúry pre takéto schémy, napr. agentúry alebo orgány na podporu celoinštitucionálnych prístupov, mentorstva a vytvárania sietí, vzorov a poradenstva a finančnej podpory;
- d) zaistiť, aby sa časť interného a/alebo externého preskúmania a mechanizmov zabezpečovania kvality organizácií vzdelávania a odbornej prípravy zamerala na udržateľnosť. Oceniť účinné zapojenie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania vhodnými prostriedkami vrátane napríklad mechanizmov financovania;
- e) ďalej začleňovať zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj do programov, učebných osnov a modulov v OVP a vo vysokoškolskom vzdelávaní (v súlade s inštitucionálnou autonómiou a akademickou slobodou) v celej škále disciplín vrátane štúdia obchodu, spoločenských vied, pedagogických vied, humanitných vied, umenia, architektúry a inžinierstva, územného plánovania a manažmentu. Využívať zdroje a materiály, ktoré vyvinuli environmentálne a vzdelávacie mimovládne organizácie a iné príslušné orgány;

- f) podporovať inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, OVP a vzdelávania dospelých pri vytváraní malých a prispôsobených vzdelávacích kurzov v oblasti zelenej transformácie a udržateľného rozvoja, ktoré môžu viesť okrem iného k získaniu mikrocertifikátov, s cieľom prehĺbiť, rozšíriť a aktualizovať odborné kompetencie;
- g) podporovať partnerstvá so všetkými disciplínami a aktérmi vrátane podnikania, umenia, poľnohospodárskych podnikov, kultúrneho dedičstva, športu, mládeže, výskumných ústavov, organizácií občianskej spoločnosti, odvetvia vzdelávacích zdrojov (vrátane technologického, publikačného a iného učebného vybavenia) a oblasti výskumu zameraného na vzdelávanie. Podporovať rozvoj mimoškolských, letných a iných programov a zároveň poskytovať podporu pre štáže, napríklad v laboratóriách, podnikoch, výskumných inštitúciách a mimovládnych organizáciách;
- h) podporovať programy, ktoré podporujú inováciu a podnikanie zamerané na udržateľnosť. Posilniť inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a inštitúcie OVP s cieľom vytvoriť alebo posilniť centrá udržateľnosti, ktoré posilnia inováciu a podnikanie zamerané na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj, obehové hospodárstvo a biodiverzitu;
8. V prípade potreby mobilizovali vnútroštátne finančné prostriedky a finančné prostriedky EÚ na investovanie do infraštruktúry, odbornej prípravy, nástrojov a zdrojov s cieľom zvýšiť odolnosť a pripravenosť formálneho a neformálneho vzdelávania a odbornej prípravy zameraných na zelenú transformáciu, najmä prostredníctvom programu Erasmus+, Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, Európskeho zboru solidarity, Európskeho sociálneho fondu plus, Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii, Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Nástroja technickej podpory, programu Digitálna Európa, programu Horizont Európa a Programu InvestEU;
9. investovali do monitorovania, výskumu a hodnotenia politických výziev a vplyvu týchto iniciatív s cieľom využiť získané poznatky a uplatňovať ich pri tvorbe politik. To môže zahŕňať uplatňovanie existujúcich ukazovateľov a plnenie cieľov, a to aj na medzinárodnej úrovni.

TÝMTO VYZÝVA KOMISIU, ABY S NÁLEŽITÝM OHĽADOM NA ZÁSADU
SUBSIDIARITY A VNÚTROŠTÁTNE OKOLNOSTI:

1. uľahčovala spoluprácu a partnerské učenie medzi členskými štátmi a zainteresovanými stranami v oblasti vzdelávania zameraného na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj, a to prostredníctvom:
 - a) strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a v odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030)²⁰, v ktorom sú vzdelávanie a odborná príprava zamerané na zelenú transformáciu kľúčovou prioritnou oblasťou;
 - b) šírenia a podnecovania využívania príležitostí na propagáciu, podporu a umožnenie formálneho a neformálneho vzdelávania a odbornej prípravy zameraných na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj v rámci programov financovania z prostriedkov EÚ, ako sú Erasmus+, Európsky zbor solidarity, program LIFE, Európsky sociálny fond plus, Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii, program Horizont Európa vrátane akcií Marie Curie-Sklódowskej, program rozvojového vzdelávania a zvyšovania informovanosti a Nástroj technickej podpory;

²⁰ Uznesenie Rady o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030), Ú. v. EÚ C 66, 26.2.2021, s. 1.

- c) sprístupnenia osvedčených postupov z výmen zamestnancov, projektov a sietí v rámci programu Erasmus+, a to aj prostredníctvom aliancií európskych univerzít, online komunit eTwinning, učiteľských akadémií programu Erasmus+, ako aj centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy, akcií Marie Curie-Sklodowskej a Európskeho inovačného a technologického inštitútu;
- d) identifikácie, zaznamenávania a výmeny osvedčených postupov, a to aj prostredníctvom existujúcich online platforiem²¹, a podpory vytvárania sietí národných a iných organizácií pôsobiacich v oblasti vzdelávania a zelenej transformácie a udržateľného rozvoja v rámci formálneho a neformálneho vzdelávania a odbornej prípravy;
- e) zapájania mladých ľudí do vykonávania odporúčania, najmä prostredníctvom Európskeho roka mládeže 2022 a Európskeho dialógu s mládežou, s cieľom zabezpečiť, aby sa v plnej miere zohľadnili názory, stanoviská a potreby mladých ľudí a mládežníckych organizácií;
- f) vytvárania synergií s Koalíciou pre vzdelávanie v oblasti klímy a Novým európskym Bauhausom;

²¹ Mohla by sa sem zaradiť Koalícia pre vzdelávanie v oblasti klímy, pripravovaná európska platforma školského vzdelávania, platforma Kútik na vzdelávanie, platforma Veda je úžasná!, Európsky portál pre mládež, Elektronická platforma vzdelávania dospelých v Európe (EPALE), projekt Scientix, Európske združenie učňovskej prípravy a Pakt o zručnostiach.

2. rozvíjala, vymieňala si a sprístupňovala na dobrovoľné použitie zdroje, materiály a výskumné podklady v oblasti vzdelávania zameraného na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj v spolupráci s členskými štátmi, a to aj pokiaľ ide o GreenComp, nový európsky rámec kompetencií v oblasti udržateľnosti;
3. podporovala pedagógov vo vyučovaní o zelenej transformácii a udržateľnom rozvoji prostredníctvom:
 - a) poskytovania zdrojov a podkladových materiálov na dobrovoľné použitie o budúcej európskej platforme školského vzdelávania, platforme EPALE a Európskom portáli pre mládež;
 - b) uznávania mimoriadneho úsilia vo vyučovaní a vzdelávaní zameranom na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj prostredníctvom systému EÚ na udeľovanie cien vrátane Európskej ceny za inovatívne vzdelávanie, ceny eTwinning a ocenení v rámci európskych odborných zručností;
4. monitorovala rozvíjanie zelených zručností alebo postojov k environmentálnej udržateľnosti zo strany absolventov vysokých škôl, odborného vzdelávania a výskumných pracovníkov na začiatku kariéry, bez toho, aby sa vytvárali nové oznamovacie povinnosti alebo akékoľvek dodatočné zaťaženie pre členské štáty, a to prostredníctvom existujúcich európskych prieskumov, ako je napríklad európska iniciatíva na sledovanie uplatnenia absolventov, napríklad zahrnutím otázok o takýchto postojoch do týchto prieskumov;
5. monitorovala pokrok vo vzdelávaní zameranom na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj v rámci existujúcich správ o európskom vzdelávacom priestore a Európskej zelenej dohode, bez toho, aby sa vytvárali nové oznamovacie povinnosti alebo akékoľvek dodatočné zaťaženie pre členské štáty. Súčasťou toho je podpora vypracovania možných ukazovateľov alebo cieľov v oblasti udržateľnosti na úrovni EÚ, ako sa stanovuje v uznesení Rady o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave v záujme vytvorenia európskeho vzdelávacieho priestoru a neskôr (2021 – 2030);

6. posilnila spoluprácu s existujúcimi medzinárodnými organizáciami, najmä s UNESCO a ďalšími orgánmi OSN vrátane EHK OSN s cieľom presadzovať v spolupráci s tvorcami politik, odborníkmi z praxe a so zainteresovanými stranami v členských štátoch a medzi členskými štátmi prístup k vzdelávaniu a odbornej príprave zameraným na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj, ktorý v súlade s Európskou zelenou dohodou, cieľmi v oblasti udržateľného rozvoja a plánom UNESCO pre vzdelávanie pre udržateľný rozvoj 2030 zahŕňa rovnosť, začlenenie a spravodlivosť;
7. pokračovala v posilňovaní zeleného rozmeru programov Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, v oboch prípadoch prostredníctvom udržateľnej mobility, spolupráce online, ekologických postupov v projektoch a výrazného zamerania sa na zelenú transformáciu a udržateľný rozvoj v rámci spolupráce medzi rôznymi zainteresovanými stranami v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a mládeže.

V Bruseli

Za Radu

predseda/predsedička
